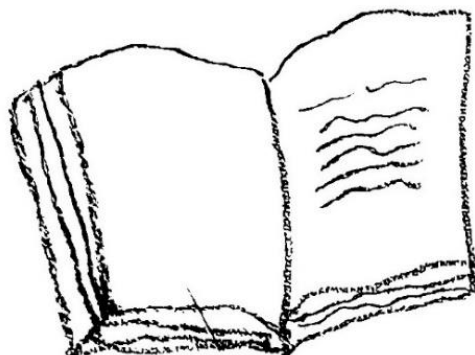

BiblioteksNytt

Nyheter och information till Region Dalarnas personal
från Falu lasarettsbibliotek och Mora lasarettsbibliotek

Mars 2025

Om AI och källkritik

Aktuellt på sjukhusbiblioteken

Välkommen på **diktprovning** onsdagar kl. 12.00–12.15.

Må bra med litteratur: **Gående novellcirkel** startar 14 mars.

Sjukhusbiblioteksveckan 2025: 7-11 april.

Innehåll

Chefen har ordet	2
Testa vetenskapliga AI-verktyg	3
Bad News – spel som verktyg för källkritik	4
Lässtrategi som ett stöd inom källkritik	5
Sjukhusbiblioteksveckan 7-11 april	6
Ökat intresse för vårens diktprovningar	7
Gående novellcirkel startar 14 mars	8
I nästa nummer: Det hälsofrämjande biblioteket	9

Chefen har ordet

Det är intressant hur varje teknikskifte tydliggör vad som är den springande punkten i verksamheter. För sjukhusbibliotekens del kan ett citat av Esaias Tegner vara på sin plats "Det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta". En viktig del av sjukhusbibliotekens verksamhet är litteratursökning. För att hitta relevant litteratur (med litteratur menas här vetenskapliga skrifter i form av tidskriftsartiklar, böcker mm) krävs en välformulerad fråga.

"Det dunkelt sagda" får vi för ändamålet tolka som den ogenomtänkta frågan. En ogenomtänkt fråga ger alltså "det dunkelt tänkta", ett svar som är irrelevant eller rentav helt felaktigt även om den AI-tjänst som ger svaret har hur mycket beräkningskraft som helst. Under min tid i yrkeslivet har "skit in = skit ut" varit en vulgär men även mycket sann tes.

Man kan ha hur mycket hjälp av en AI-tjänst som helst, men formulandet av frågan (eller prompten som det heter på AI-språk) är fortfarande det som avgör om du kommer få någon nytta av tjänsten eller inte.

För att återkoppla till första stycket. Ett välfungerande bibliotek är alltid bra på att tolka vad du vill ha och var du kan finna det. I tolkandet av vad du vill ha ingår formulering av rätt ställda frågor.

Biblioteken kan hjälpa er med de koncisa frågorna och mycket mer.

Patrik Sandberg
Verksamhetschef för bibliotek och informationscentral

Testa vetenskapliga AI-verktyg

Under mars och april 2025 har Region Dalarna testperiod på två vetenskapliga AI-verktyg: Clinicalkey AI och Web of Science Research Assistant.

Clinicalkey AI

Clinicalkey AI påminner till utseende och funktion om andra AI-chatbotar (ChatGPT, Copilot, Claude etc) men är till skillnad från dessa baserade på vetenskapliga texter. Svaren som Clinicalkey AI genererar kommer från innehållet i Clinicalkey, e-böcker, riktlinjer, översiktsartiklar osv.

Fördelen med denna typ av tjänst är att användaren kan kommunicera genom naturligt språk och få ett svar i form av en sammanfattning av ämnet med referenser till originalkällor som möjliggör vidare läsning.

Här finns mer information om Clinicalkey AI från leverantören Elsevier: <https://www.elsevier.com/products/clinicalkey/clinicalkey-ai>

Web of Science Research Assistant

Web of Science Research Assistant är ett AI-förstärkt forskningsverktyg som gör det möjligt att söka med naturligt språk och resultatet presenteras som en sammanfattning av de mest relevanta artiklarna inom ämnet med referenser.

Det finns också visualiseringsverktyg i Research Assistant som bland annat gör det möjligt att se var en referens nämns i andra artiklar, till exempel om den refereras till i bakgrunden eller diskussionsavsnittet i andra artiklar.

Här finns ytterligare information om Web of Science Research Assistant från leverantören Clarivate:

<https://clarivate.libguides.com/authors/research-assistant>

Testa gärna AI-verktygen ovan och hör av er till oss på lasaretsbiblioteket om ni har frågor eller synpunkter på tjänsterna.

Region Dalarna erbjuder en kurs i AI, läs mer på Inblick: [Delta på en digital grundutbildning i generativ AI - Region Dalarna Intranät](#).

Bad News – spel som verktyg för källkritik

Även om vi lärt oss att ha ett källkritiskt förhållningssätt till informationen som vi tar del av, är det inte alltid lätt att avgöra vilken information som är trovärdig och vilken som är felaktig. Mycket falsk information, fejknyheter och inlägg som är skapade för att missleda mottagaren cirkulerar på nätet och sociala medier.

Ett verktyg som kan vara till hjälp för att lära sig känna igen desinformation och falska nyheter är spelet *Bad News*. Det har utvecklats av University of Cambridge i samarbete med DROG (ett företag som jobbar med bland annat litteracitet). Spelet är fritt tillgängligt och tar 10-15 minuter att spela.

I *Bad News* är det du själv som skapar fejknyheterna, med målet att få så stort genomslag som möjligt. Det är oroväckande roligt, och ger en förståelse för mekanismerna bakom fenomenet.

Testa *Bad News*

Bad News finns på svenska via denna länk: [Bad News på svenska](#)

Originalversionen på engelska finns på följande länk: [Bad News - Play the fake news game!](#)

Lässtrategi som ett stöd inom källkritik

I samband med vår tids stora omfattning av vetenskaplig litteratur, från exempelvis förlag och tidskrifter, är det betydelsefullt att kunna avgöra om en text kommer från en tillförlitlig och säker källa. För att sätta oss in i en vetenskaplig artikels innehåll – och därmed om den verkar pålitlig – kan vi använda oss av olika metoder för att få en överblick av texten. Därefter kan vi om vi vill fortsätta med en fördjupad läsning. En metod som vi på sjukhusbiblioteket den senaste tiden fördjupat oss i kallas THIEVES – utifrån akronymen bildad av **T**itle, **H**eadings, **I**ntroduction, **E**very first sentence in a paragraph, **V**isuals, **E**nd of chapter och **S**ummary. Med hjälp av dessa stödjande punkter kan du oftast upptäcka om en text verkar ge en sann bild av det aktuella ämnet och om den är relevant för dig.

Framöver kommer sjukhusbiblioteket att anordna workshops i att arbeta utifrån denna modell. Kontakta oss gärna om ni vill veta mer om det!

Sjukhusbiblioteksveckan 7–11 april

Dalarnas sjukhusbibliotek uppmärksammar den nationella sjukhusbiblioteksveckan som i år infaller under vecka 15. Under vardagarna den **7-11 april** erbjuds du olika aktiviteter som digital diktprovning för alla regionanställda, bokbingo för alla och en biblioterapeutisk konstövning samt en konstjakt för barn på Falu lasarettsbibliotek. Vi tillhandahåller även bok- och länktipslistor för dig som vill läsa och lära dig mer om en sjukdom.

Programmet för sjukhusbiblioteksveckan är i skrivande stund inte helt klart. Håll gärna utkik efter mer information längre fram på Inblick och regiondalarna.se/sjukhusbibliotek. Hoppas vi ses!

Program

* **Biblioterapeutisk övning** i Konstrelaxen på Falu lasarettsbiblioteks övre våning. Ett konstnärligt möte med dig själv. Material finns att hämta i biblioteket. Drop-in alla dagar. För alla.

* **Black out poetry** prova en enkel övning. Finns på nedre plan, Falu lasarettsbibliotek. Drop-in alla dagar. För alla.

* **Bokbingo** startar under sjukhusbiblioteksveckan och pågår under våren och sommaren. Bingobricka finns att hämta på Falu lasarettsbibliotek eller Mora lasarettsbibliotek. Bokbingon kommer även att finnas tillgänglig på regiondalarna.se/sjukhusbibliotek. Fina priser lottas ut till hösten. För alla.

* **Konstjakt för barn** i Konstrelaxen på Falu lasarettsbiblioteks övre våning. Drop-in alla dagar. Material finns att hämta i biblioteket.

* **Sjukhusbibliotekets boktipslistor** innehåller tips på relevanta böcker, filmer, webbsidor med mera för patienter och anhöriga såväl som för vårdpersonal. Boktipslistorna har uppdaterats med flera reviderade och nya teman, som exempelvis: Endometrios, Hörsel och yrsel, NPF-diagnoser hos barn och unga, Sköldkörtelsjukdomar. För mer information fråga gärna bibliotekspersonalen!

* **Vårens sista diktprovning** 9/4 kl. 12.00–12.15. Smaka på en dikt under lunchen. Digital träff för regionanställd personal. Gratis. Max 10 platser. Anmälan är öppen fram till kl. 12.00 dagen innan till e-post: falun.biblioterapi@regiondalarna.se

Välkomna!

Ökat intresse för vårens diktprovningar

Unna dig en paus i vardagen. Smaka på en dikt under lunchen.

Sjukhusbiblioteken i Dalarna, Länsbibliotek Dalarna och Orsa kommunbibliotek bjuder in regionanställd personal och kommunanställd bibliotekspersonal till digitala träffar.

Vi läser, lyssnar och pratar om en dikt i en kvart.

Inga förkunskaper krävs om poesi, vi reflekterar fritt.

I år har vi utökat antalet diktprovningar under våren från fem till tio tillfällen. Det är väldigt roligt att se hur intresset för att delta i diktprovningar har ökat sedan starten hösten 2023. Vi hade inte räknat med så stort gensvar under våren.

Vi kom fram till att tio deltagare är det högsta antalet per tillfälle för att det ska fungera bra med denna typ av verksamhet. På så vis kan alla få chansen att prata och delta om de vill under denna kvart. Det går bra att bara vara med och lyssna. Anmäl dig gärna i god tid innan diktprovningen för att vara säker på att få en plats de datum du önskar. Hoppas vi ses!

Dag och tid: Onsdagar kl. 12.00 – 12.15

Omfattning: 10 tillfällen: 5/2, 12/2, 19/2, 26/2, 5/3, 12/3, 19/3, 26/3, 2/4, 9/4 (du kan delta en gång eller flera)

Antal deltagare: Max 10 deltagare per tillfälle

Plats: Digitala träffar i Teams

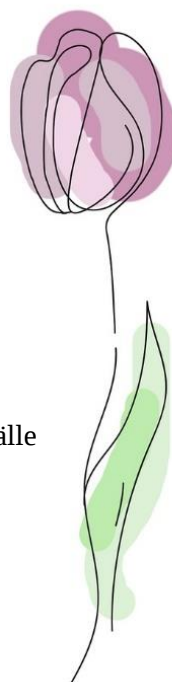
(Länk till träffen skickas till mailen efter anmälan)

Kostnad: Gratis

Anmälan och frågor: Anmälan är öppen fram till kl. 12.00

dagen innan den dag som diktprovningen äger rum. Anmälan sker inför varje tillfälle till e-post: falun.biblioterapi@regiondalarna.se

ONLINE

Gående novellcirkel startar 14 mars

Klara, färdiga... Gå!

För två år sedan erbjöd vi Gående novellcirkel för första gången. Nu får du ännu en gång chansen att ta del av givande samtal utifrån olika noveller.

Falu lasarettsbibliotek bjuder i vår in regionanställd personal till en friskvårdande och hälsofrämjande novellcirkel online. I skrivande stund finns det en plats kvar, anmäl dig via Friskvård Region Dalarna.

Varje fredag presenterar vi en novell som du kommer att lyssna på samtidigt som du promenerar på egen hand under veckan. För att registrera dina promenader kommer vi att starta en stegtävling.

Vid veckans träff pratar vi om novellen och de som vill kan äta sin lunch under tiden. För att delta behöver du ha tillgång till en mobiltelefon med internet och hörlurar samt lånekort hos Dalabiblioteken.

Dag och tid: Fredagar kl. 12.15 – 13.00

Start: v. 11: 14 mars

Antal träffar: 5

Plats: Online i Teams

Antal deltagare: Max 6 personer

Kostnad: Gratis

Anmälan: via Friskvård Region Dalarna

För mer information: falun.biblioterapi@regiondalarna.se

Ledare: Susanne Lundin, Petra Wåhlin Massali, Marcus Olsson

I nästa nummer: Det hälsofrämjande biblioteket

Vårt bibliotek är hälsofrämjande. Genom oss kan personal, patienter, anhöriga och intresserad allmänhet få hjälp att hitta hälsorelaterad information i böcker, tidskrifter och medicinska databaser. Besökare i bibliotekets lokaler kan läsa tidningar, låna böcker och koppla av i våra sköna fåtöljer. Inneliggande patienter på Falu- eller Mora lasarett kan beställa böcker och tidskrifter till sina rum. Regionens personal i hela Dalarna kan få böcker och tidskriftsartiklar skickade till sin arbetsplats med internposten. Vi erbjuder hälsosamma aktiviteter i form av konstutställning, litteraturcirklar, läsklubb, bokbingo och diktprovning.

Just nu förbereder vi ett nytt sätt att tematisera och presentera våra boksamlingar för att göra det ännu lättare för besökare att hitta relevant litteratur.

I nästa nummer av BiblioteksNytt kommer vi att berätta mer om tematiseringen och det hälsofrämjande biblioteket. Vi ses i höst!